

نقش قراردادهای و مقاله‌نامه‌های انتقال فناوری ناشی از تحقیقات در وزارت نیرو

حمایت از طرح‌های پژوهشی و فناوری که نتایج آن به مرحله تولید و ورود محصولات جدید به بازار منجر گردد، می‌تواند عاملی موثر برای تکمیل تحقیق و توسعه در صنعت آب و برق تلقی شود. چنانچه بررسی تجربه ارزشمند پژوهشگاه نیرو طی سال‌های اخیر جهت واگذاری دانش فنی برخی پروژه‌های تحقیقاتی خاتمه یافته به بخش خصوصی بیانگر اهمیت توجه همه جانبه به این مهم در صنعت آب و برق می‌باشد. به طور کلی برخی مشکلات که در زمینه گسترش فعالیت‌های تحقیقاتی و تجاری‌سازی نتایج آنها وجود دارد، عبارتند از:

- تعریف و اجرای پروژه‌های تحقیقاتی که از ابتدا بر حسب نیاز صنعت صورت نپذیرفته‌اند. چنانچه در برخی مواقع مشاهده می‌شود که به هنگام عقد قراردادهای تحقیقاتی منافع کوتاه‌مدتی مورد نظر قرار می‌گیرند که پاسخگویی نیاز واقعی صنعت نمی‌باشد. به عنوان نمونه عقد قرارداد با برخی شرکت‌های خصوصی ناکارآمد موجب خواهد گردید که همان حمایت‌های مالی ناچیز به هدر رفته و در نتیجه عملاً توسعه فناوری و تولید محصولات جدید در صنعت به وقوع نپیوندد.

- نبود بانک‌های اطلاعاتی مناسب از چگونگی عناوین و وضعیت پروژه‌های تحقیقاتی که بعضاً منجر به موازی‌کاری، دوباره‌کاری و ... در

صنعت گردیده، که از دیگر عوامل موثر جهت کاهش بهره‌وری پژوهشی و به هدر رفتن سرمایه‌های ناچیز تحقیقاتی و ... شناخته شده است.

- عدم رعایت مسائل مالکیت معنوی طرح‌های تحقیقاتی، که در حال حاضر مکانیزم‌های قانونی لازم و کارآمد جهت آنها در کشور وجود نداشته و از طرف دیگر عمدتاً نیز توسط طرفین قرارداد از همان زمان شروع کار مشخص نمی‌گردد.

- داوری و نظارت بر طرح‌های تحقیقاتی که عمدتاً توسط اشخاص انجام می‌شود، حال آنکه امروزه در برخی کشورهای غربی اینگونه داوری‌ها به علت مشکلات متعددشان (مانند اعمال نظرات غیرعلمی سلیقه‌ای و ...) حذف و به آزمایشگاه‌های مرجع ثالث واگذار شده است.

- عدم ضمانت اجرایی کافی بعضی دستورالعمل‌ها و مقررات‌های دستوری و حمایت‌هایی که در حال حاضر بر حسب مورد توسط برخی دستگاه‌های اجرایی جهت گسترش پژوهش و تجاری‌سازی نتایج تحقیقات تدوین گردیده و مناسب است که این امر به طور اصولی و از دیدگاه کلان در برنامه‌ریزی‌های توسعه دولت مورد توجه قرار گرفته و به صورت یک فرهنگ اثربخش و کارآمد درآید.

- نبود مکانیزم‌های حمایتی مناسب برای حمایت از تولیدکنندگان داخلی در هنگام برگزاری مناقصات از سویی و عدم برخورد قاطعانه با خاطئن آنها از سوی دیگر که منجر به عقد قراردادهای غیرمنصفانه در آنها

می‌گردد. لذا لازم به نظر می‌رسد که با اخذ تدابیر و تمهیدات مناسب ترتیبی اتخاذ گردد تا از فسادگی که به هنگام خرید و فروش محصولات تحقیقاتی انجام می‌پذیرد، جلوگیری به عمل آید. ضمن آنکه بخش خصوصی واقعی به این طریق امکان رقابت در بازارهای داخلی و خارجی را اخذ نماید.

با عنایت به مراتب فوق ملاحظه می‌گردد که به منظور تعیین قابلیت‌ها و پتانسیل پروژه‌های تحقیقاتی که بتواند به ورود محصولات جدید به بازار بیانجامد، لازم است تا مراحل خاص و اصولی برای تعریف و عقد قرارداد، اجراء و نظارت آنها از ابتدا در نظر گرفته شود. ضمن آنکه همسان‌سازی اینگونه قراردادهای با در نظر گرفتن کلیه موارد لازم جهت شفاف‌سازی و رفع ابهامات موجود می‌تواند از جوانب متفاوت (اعم از مواد قانونی، حقوقی، فنی و ...)، گامی موثر برای همکاری‌های تکنولوژیک موفق و اثربخش صنعت با بخش خصوصی تلقی گردد. لذا برنامه‌ریزی نهادینه و سیستمی در این زمینه توسط متولیان اصلی آن در سطوح مختلف می‌تواند موجب افزایش بهره‌وری و ارزش افزوده در صنایع کشور- از جمله صنعت آب و برق - گردد.